ආර්ථික විදයාව

13 ශ්‍රේණිය

අදායම් බෙදීයාමේ විෂමතාවය

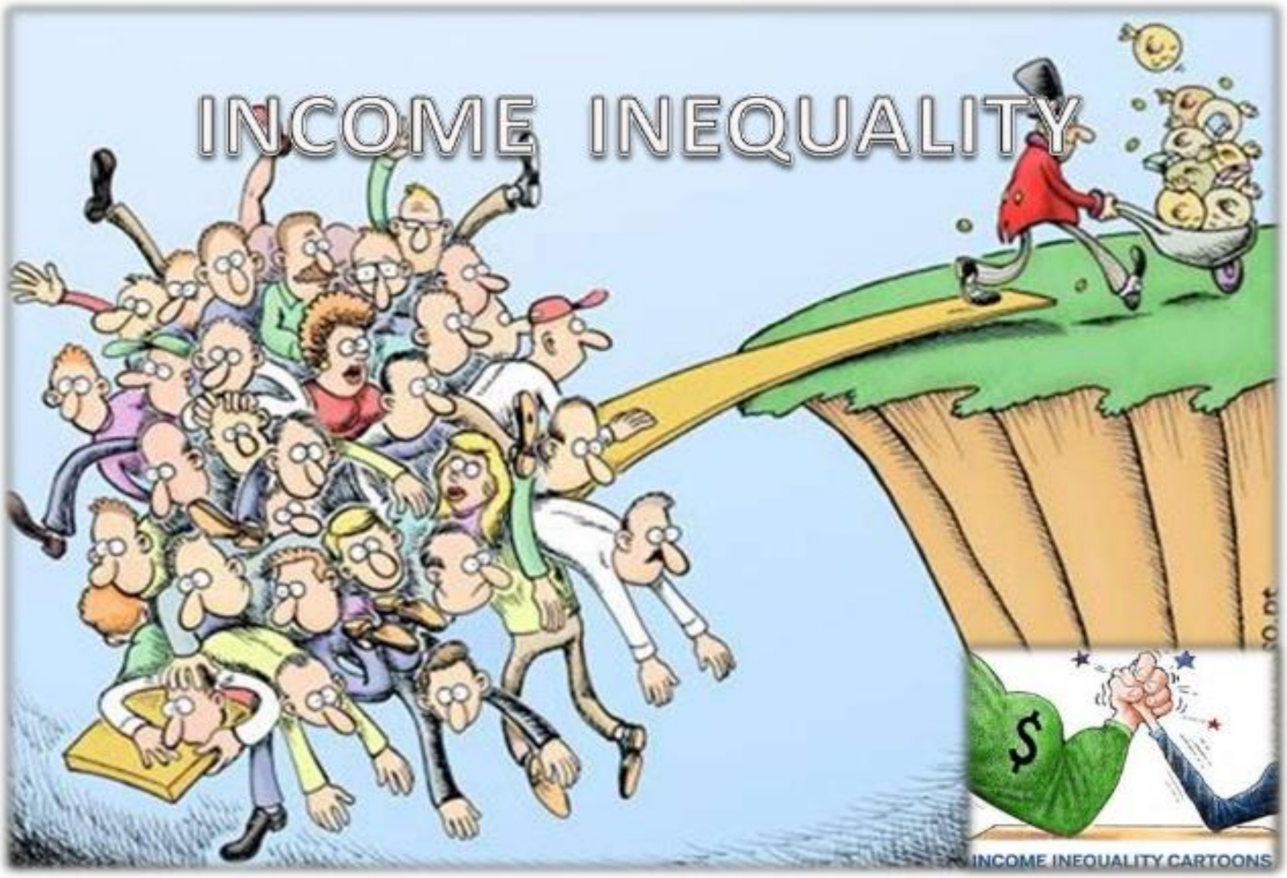

නිපුනතාවය: 11.0 සංවර්ධනයේ විවිධත්වය විග්‍රහ කරමින් තිරසාර සංවර්ධනයට දායක වීමේ ඇල්ම පැහැදිලි කරයි.

නිපුණතා මට්ටම: 11.4 අදායම් මැනීමට යොදා ගන්නා සම්මත ක්‍රම පරික්ෂා කරයි.

Uthpala Piyarathna MInu/Nalanda Girl's Central Collage

ආදායම් විෂමතාව මැනීම

ආදායම් ව්‍යාප්ති විෂමතාව යනු කිසියම් රටක ආදායම් බෙදී ගොස් තිබෙන ආකාරයේ පවතින විෂමතාවය යි.
කිසියම් රටක ආදායම් ව්‍යාපාතිය දෙස ප්‍රවේශ දෙකක් ඔස්සේ බැලිය හැකි ය. එනම්,
1. කාර්යාත්මක ආදායම් ව්‍යාප්තිය
2. පුද්ගල ආදායම් ව්‍යාප්තිය

කාර්යාත්මක ආදායම් ව්‍යාප්තිය

- යනු *රටක ආදායම් බිහි කරන මූලාශ්‍ර අනුව* ආදායම් බෙදී යන ආකාරය විමසා බැලීම යි.

මෙහි දී භූමිය, ශ්‍රමය, ව්‍යවසායකත්වය යන විවිධ නිෂ්පාදන සම්පත් මූලාශ්‍ර නිසා බිහි වන බදු කුලී, වැටුප්, පොලී, ලාභ යන ප්‍රධාන ආදායම් කාණ්ඩවල සාපේක්ෂ විශාලත්වයන් විමසා බැලේ.

පුද්ගල ආදායම් ව්‍යාප්තිය

- යනු ආදායම් උපයන මාර්ගය කුමක් වුවත් එම මූලාශ්‍ර ඔස්සේ පුද්ගලයකු නිශ්චිත කාලයක් තුළ උපයනු ලබන මුළු ආදායම් ප්‍රමාණය අනුව පුද්ගලයන් පෙළ ගැස්වීම යි.

මෙහි දී පුද්ගලයා උපයන මුළු ආදායම් ප්‍රමාණය අනුව විවිධ ආදායම් පන්තිවලට ඔවුන් අනුයුක්ත කරන අතර එමගින් විවිධ ආදායම් පන්තිවලට ඇතුළත් ව පුද්ගල සංඛ්‍යාවත්, මුළු ආදායමෙන් ඒ ඒ ආදායම් පන්තියට හිමි වන ප්‍රතිශතයන්ගණනය කළ හැකි ය.

පුද්ගල ආදායම් ව්‍යාප්තිය ප්‍රවේශ දෙකකි.
1. නිරපේක්ෂ ආදායම් ව්‍යාප්තිය
2. සාපේක්ෂ ආදායම් ව්‍යාප්තිය

නිරපේක්ෂ ආදායම් ව්‍යාප්තිය

යනු ආර්ථිකය තුළ සිටින විවිධ පුද්ගලයන්ගේ නිරපේක්ෂ ආදායම් මට්ටම් එකිනෙක සංසන්දනය කිරීම යි. විවිධ ආදායම් පන්ති යටතේ පුද්ගලයන් පෙළගස්වා ඒ ඒ ආදායම් පන්තිය තුළ සිටින පුද්ගලයන් සංඛ්‍යාවත් පුද්ගලයන් සංඛ්‍යාවේ ප්‍රතිශතයත් මෙහි දී ගණනය කළ හැකි ය
ආර්ථිකයේ දිළිඳු පුද්ගලයන් හඳුනා ගැනීම සඳහා නිරපේක්ෂ ආදායම් ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ දත්ත ප්‍රයෝජනවත් වේ.

සාපේක්ෂ ආදායම් ව්‍යාප්තිය

යනු ආදායම් මට්ටම අනුව පෙළගස්වන ලද පුද්ගල ආදායම් මුළු ආදායමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දැක්වීමයි. සෑම පුද්ගලයකුගේ ම හෝ කුටුම්බයක ම හෝ මුළු ආදායම ආරෝහණ හෝ අවරෝහණ ක්‍රමයට සකස් කොට ආදායම් ලාභීන් කණ්ඩායම් වශයෙන් පෙළගැස්වීමෙන් සාපේක්ෂ ආදායම් ව්‍යාප්තිය ගණනය කරනු ලබයි. එලෙස ගණනය කරන ලද අඩු ආදායම් ලබන කණ්ඩායමට හිමි වන ආදායම මුළු ආදායමේ

ප්‍රතිශතයක් ලෙසත්, ඉහළ ආදායම් ලබන කණ්ඩායමට හිමිවන ආදායම මුළු ආදායමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙසත් ගණනය කොට සංසන්දනය කරයි. ආර්ථික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමේ දී සාපේක්ෂ ආදායම් ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ දත්ත වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් වේ.

නිරපේක්ෂ ආදායම් ව්‍යාප්තිය		සාපේක්ෂ ආදායම් ව්‍යාප්තිය	
මාසික ආදායම රුපියල්	ආදායම් ලාභීන්ගේ / කුටුම්බ ප්‍රතිශතය	ආදායම් ලාභීන්ගේ / කුටුම්බ දශමක වශයෙන්	ආදායම ප්‍රතිශතය
රු. 1000ට අඩු	10	පළමුවන(අඩු ම)10%	2.5
රු. 1001 - 2000	30	දෙවන 10%	5.0
රු. 2001 - 3000	32	තෙවන 10%	24.5
රු. 3001 - 4000	20	සිවු වන 10%	28.0
රු. 20,000ට වැඩි	08	දස වන 10%	40.0
	100		100.0

ආදායම් විෂමතාව මැනීම සඳහා පහත සඳහන් මිනුම් භාවිත කරයි.

1. ලෝරන්ස් වක්‍රය
2. ගිනි සංගුණකය
3. පංචමක අපකිරණ අනුපාතිකය

ලෝරන්ස් වක්‍රය

මගින් පෙන්වන්නේ කිසියම් ආදායම් ව්‍යාප්තියක සමුච්චිත ප්‍රතිශත අගයන් ප්‍රාස්තාරික නිරූපණය කිරීම යි. ව්‍යාප්ති විෂමතාවන් හඳුනා ගැනීමට ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වන ලෝරන්ස් වක්‍රය 1905 දී ඇමරිකානු ජාතික ආර්ථික විද්‍යාඥයකු වූ මැක්ස් ලෝරන්ස් විසින් හඳුන්වා දෙන ලදි.

කල්පිත දත්ත යොදා ගනිමින් පහත සඳහන් පරිදි ලෝරන්ස් වක්‍රය නිර්මාණය කළ හැකිය.

පුද්ගලයන්	ආදායම් රුපියල්	මුළු එකතුවේ අනුපාතයක් ලෙස		සමුච්චිත අගය		සමුච්චිත අගය ප්‍රතිශතයක් ලෙස	
		පුද්ගලයන්	ආදායම්	පුද්ගලයන්	ආදායම්	පුද්ගලයන්	ආදායම්
1	5	0.2	0.05	0.2	0.05	20	5
1	10	0.2	0.10	0.4	0.15	40	15
1	15	0.2	0.15	0.6	0.30	60	30
1	25	0.2	0.25	0.8	0.55	80	55
1	45	0.2	0.45	1.0	1.00	100	100

වගුවේ අවසාන තීරු දෙකෙහි දැක්වෙන දත්ත තිරස් හා සිරස් අක්ෂවල නිරූපණය කරමින් ලෝරන්ස් වක්‍රය පහත පරිදි නිර්මාණය කළ හැකි ය.

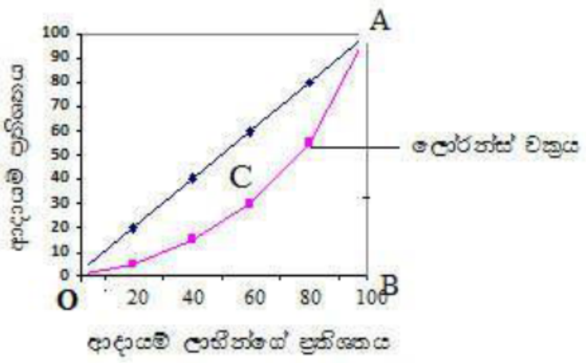

- ලෝරන්ස් වක්‍රය සම ව්‍යාප්ති රේඛාවෙන් ඈත් වන විට ආදායම් අසමානතාව වැඩි
- ලෝරන්ස් වක්‍රය සම ව්‍යාප්ති රේඛාවට ආසන්න වන විට ආදායම් අසමානතාව අඩු වේ.
- ආදායම් විෂමතාවක් නොමැති නම් ලෝරන්ස් වක්‍රය සම ආදායම් ව්‍යාප්ති රේඛාව මත පතිත වේ.

ගිනී සංගුණකය

කිසියම් ආදායම් ව්‍යාප්තියක පවතින විෂමතාව සංඛ්‍යාවක් මගින් දැක්වීම ගිනී සංගුණකය යි.

1912 දී ඉතාලි ජාතික සංඛ්‍යා විද්‍යාඥයකු වූ කොරාඩෝ ගිනී විසින් හඳුන්වා දී ඇති ගිනී සංගුණකය ගණනය කරන ආකාරය ලෝරන්ස් වක්‍රය මගින් පරීක්ෂා කර බැලිය හැකි ය.

ඉහත රූප සටහනෙහි සම ආදායම් ව්‍යාප්ති රේඛාව   රේඛාවෙන් දැක්වෙන අතර එම ලක්ෂ්‍ය සම්බන්ධ කරමින් ලෝරන්ස් වක්‍රය නිර්මාණය කර ඇත. ලෝරන්ස් වක්‍රය මගින් සත්‍ය ආදායම් ව්‍යාප්ති රේඛාව පෙන්නුම් කෙරේ.

ගිනී සංගුණකය ගණනය කරනුයේ සම ආදායම් ව්‍යාප්ති රේඛාව සහ ලෝරන්ස් වක්‍රය අතර ඇති ප්‍රදේශයේ   වර්ගඵලයත්   ත්‍රිකෝණයේ වර්ගලයත් අතර අනුපාතයක් වශයෙනි.

ගිනී සංගුණකය ගණනය කරන ආකාරය පහත දැක්වේ

$$\text{ගිනී සංගුණකය} = \frac{\text{C කොටසේ වර්ගඵලය}}{\text{OAB ත්‍රිකෝණයේ වර්ගඵලය}}$$

ලෝරන්ස් වක්‍රය OAB ත්‍රිකෝණය මත වැටුනහොත් ආදායම් විෂමතාව උපරිම වේ (ගිනී සංගුණකය 1ට සමානයි).

- මේ අනුව ගිනී සංගුණකය ශුන්‍ය වන විට ආදායම් විෂමතාව අඩු වන අතර ගිනී සංගුණකය 1ට සමාන වන විට ආදායම් විෂමතාව උපරිම වේ.
- ආදායම් ව්‍යාප්තියේ විෂමතාව මැනීම සඳහා මිනුමක් ලෙස පංචමක අපකිරණ අනුපාතිකය භාවිත කරයි.
- ශ්‍රී ලංකාවේ ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පංචමක අපකිරණ අනුපාතිකය ගණනය කරනු ලැබේ.
- මෙහි දී පහළ ආදායමේ සිට ඉහළ ආදායම දක්වා ආදායම ලබන ආකාරය අනුව ආදායම් ලාභීන් ආදායම් පන්තිය පහකට වර්ග කරනු ලැබේ. මෙම ආදායම් පන්ති ආදායම් පංචමක ලෙස හැඳින්වේ. එම ආදායම් පන්ති පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

  1. පහළ ආදායම් ලබන පන්තිය (Low - පළමු වන පංචමකය)
  2. පහළ මැදි ආදායම් ලබන පන්තිය (Low mid - දෙවන පංචමකය)
  3. මැදි ආදායම් ලබන පන්තිය (Mid - තෙවන පංචමකය)
  4. මැදි ඉහළ ආදායම් ලබන පන්තිය (Mid upper - සිව්වන පංචමකය)
  5. ඉහළ ආදායම් ලබන පන්තිය (Upper - පස් වන පංචමකය)

- මුළු සාමාන්‍ය මාසික ආදායමෙන් එක් එක් ආදායම් පන්තිවලට හිමි සාමාන්‍ය මාසික ආදායම ගණනය කරනු ලැබේ.

නිදසුන් :

ආදායම් පන්තිය	සාමාන්‍ය මාසික ආදායම
පහළ ආදායම් ලබන පන්තිය	8 211
පහළ මැදි ආදායම් ලබන පන්තිය	16 062
මැදි ආදායම් ලබන පන්තිය	23 880
මැදි ඉහළ ආදායම් ලබන පන්තිය	35 552
ඉහළ ආදායම් ලබන පන්තිය	98 575

- පහත සඳහන් සූත්‍රය භාවිත කරමින් පංචමක අපකිරණ අනුපාතිකය ගණනය කළ හැකි ය.

$$\text{පංචමක අපකිරණ අනුපාතිකය} = \frac{\text{ඉහළ ආදායම ලබන පන්තියට හිමි සාමාන්‍ය මාසික ආදායම}}{\text{පහළ ආදායම ලබන පන්තියට හිමි සාමාන්‍ය මාසික ආදායම}}$$

නිදසුන් :

- ඉහත වගුවේ තොරතුරු ඇසුරෙන් පහත පරිදි පංචමක අපකිරණ අනුපාතිකය ගණනය කළ හැකි ය.

  - ඉහළ ආදායම ලබන පන්තියට හිමි සාමාන්‍ය මාසික ආදායම = 98 575
  - පහළ ආදායම ලබන පන්තියට හිමි සාමාන්‍ය මාසික ආදායම = 8 211
  - පංචමක අපකිරණ අනුපාතිකය $= \frac{98575}{8211}$ = 12

- පංචමක අපකිරණ අනුපාතිකයේ අගය 12 යන්නෙන් අදහස් වන්නේ පහළ ආදායම් ලබන පන්තියේ සාමාන්‍ය ආදායම මෙන් දොළොස් ගුණයක සාමාන්‍ය ආදායමක් ඉහළ ආදායම් ලබන පන්තියට හිමි වන බවයි.